បុណ្យកឋិន

រៀបរៀងដោយ កែវ ឈុន

ថ្ងៃទី ៧.តុលា ព.ស ២៥៥១ គ.ស ២០០៧

បុណ្យកឋិនជាពិធីបុណ្យមួយ ចាប់ផ្តើមធ្វើបន្ទាប់ពីបុណ្យចេញវស្សា។ កឋិនទានតែងត្រូវបានដង្ហែចូលគ្រប់ទីអារាម ទាំងអស់ មិនមានទីអារាមណាមួយត្រូវខកខានឡើយ ដូច្នេះគេតែងតែឃើញក្បួនកឋិនទានតែងបានដង្ហែទៅកាន់ទីអារាមរៀងៗ ខ្លួនចាប់ពីថ្ងៃ ១រោច ខែអស្សុជដល់ថ្ងៃទី១៥កើត ខែកត្តិក ហើយបើទីអារាមណាមួយ មិនមានកឋិនហែចូលទេ ទីអារាមនោះក៏ត្រូវតែរៀបចំជាកឋិនជើងវត្តដែរ ។

ពិធីហែអង្គកឋិនទៅកាន់ទីអារាមនិមួយៗ គេរៀបចំធ្វើឡើងយ៉ាងអធិកអធម្ម សប្បាយរីករាយយ៉ាងក្រៃលែង អ្នកផ្តើមបុណ្យបានរៀបចំបរិក្ខាកឋិនមានត្រៃចីវរ «ចិវរ សង្ឃាដិ ស្បង់» ព្រមដោយទេយ្យទានផ្សេងៗទៀតដូចជា បាត ចានស្រាក់ កាំបិតចេស ម្ជុល ចង់យាម ឆ័ត្រជាដើម សព្វគ្រប់អស់ហើយ គេនាំគ្នាហែទៅទីអារាម ដែលបានកំនត់ទុក។

បើកឋិននោះដង្ហែទៅវត្តឆ្ងាយ គេជួបជុំគ្នាពីព្រលឹមរួចនាំគ្នាឡើងរថយន្តសំដៅទៅវត្តនោះ ។ បើវត្តនៅតាមដងទន្លេ គេជិះទូករឺ កប៉ាល់។ កាលខ្ញុំនៅកុមារភាព ស្រុកយើងពុំទាន់មានការរីកចំរើនខាងផ្លូវគមនាគមន៍នៅឡើយ យានយន្តទៀតសោតក៏ពុំសូវមាន ខ្ញុំច្រើនឃើញពុទ្ធបរិសទ្ធហែអង្គកឋិនទៅកាន់ទីវត្តឆ្ងាយៗ ដោយប្រើដំរីជាយានជំនិះ ក្នុងពិធីហែអង្គកឋិនដោយដំរីនេះ មើលទៅគួរអោយសប្បាយរីករាយខ្លាំងណាស់ មានដំរីជាច្រើន រហូតដល់ ២០ ទៅ ៣០ដំរី ដើរដង្ហែជាជួរ ដំរីនិមួយៗគេ តុបតែងរចនាដូចជាដំរីព្រះអិន្ទ្រច្យុតពីស្ថានសួគ៌ នៅលើខ្នងដំរី គេចងរយោង រំលេចដោយភ្ញីផ្កា ក្បាច់ក្បូររចនា ភ្លឺចិញ្ចាំងចញ្ចែង មនុស្សម្នាប្រុសស្រី ក្មេងចាស់ តែងខ្លួន លាបម្សៅ សិតសក់ ស្លៀកសំពត់អាវថ្មីៗ បាំងក្លស់ចំរុះពណ៌គួរជាទីត្រេកត្រអាលក្រៃពេក ក្នុងការហែនេះ គេមានប្រគំភ្លេងតូរ្យតន្ត្រីយ៉ាងពិរោះ ហើយជាពិសេស គឺជាក្រុមភ្លេងឆៃយ៉ាំ ដែលធ្វើអោយបរិយាកាស រិតតែគគ្រឹកគគ្រេង រស់រវើកសប្បាយក្រៃលែង ។

លុះទៅដល់វត្ត គេមិនទាន់យកអង្គកឋិននេះចូលទៅក្នុងព្រះវិហារភ្លាមទេ គេតំកល់អង្គកឋិនទុកនៅក្នុងសាលាបុណ្យមួយដែលគេបានរៀបចំទុកជាស្រេច។ គេនិមន្តព្រះសង្ឃឆាន់ពេលថ្ងៃត្រង់ បន្ទាប់ពីនោះ ពុទ្ធបរិសទ្ធជើងវត្តមានតួនាទីរៀបចំទទួលភោជនាហារលៀងដល់ភ្ញៀវ ដែលនាំអង្គកឋិនចូលមកកាន់វត្តរបស់ខ្លួនយ៉ាងអឹកអធឹក កក់ក្តៅរាក់ទាក់រីករាយជាពន់ពេក លុះរសៀលជ្រេរទាបបន្តិច គេនាំគ្នាហែអង្គកថិនព័ទ្ធជុំវិញព្រះវិហារចំនួនបីជុំ ទើបនាំគ្នាចូលក្នុងវិហារ ។ ចៅអធិការវត្ត បានចាត់អោយភិក្ខុមួយអង្គជាអ្នកគ្រងអង្គកឋិននោះ។ ពុទ្ធបរិសទ្ធចាប់ផ្តើមនមស្សការថ្វាយបង្គំព្រះ ហើយវេរអង្គកឋិនប្រគេនព្រះសង្ឃជាកិច្ចឆ្លងបង្ហើយបុណ្យ។

ខាងក្រោមនេះ ខ្ញុំសូមលើកយកអត្ថបទមួយស្តីអំពីបុណ្យកឋិន ដែលចងក្រងដោយលោកឆឹង ផាន់សុផុន ដែលចេញផ្សាយដោយសាកល វិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រកម្ពុជា ហើយដែលចុះផ្សាយឡើងវិញដោយកាសែកោះសន្តិភាព។

អំពីបុណ្យកឋិន

និយមន័យពាក្យថា «កឋិន» ជាភាសាបាលី សំដៅយកក្របក្តារដែលភិក្ខុសង្ឃសម័យបុរាណអិណ្ឌា ប្រើ សំរាប់ដេរសំពត់ធ្វើជាស្បង់ចីវរ ។ សំពត់ដែលបានរៀបចំតាក់តែងឡើងនោះមានឈ្មោះថា«សំពត់កឋិន»។

តាមអដ្ឋកថា សំដៅយកព្រះពុទ្ធដីកាដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់បានបញ្ញត្តិទុកមកថា កឋិនគឺការប្រជុំរួបរួមនូវ រូបធម៌ និង នាមធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអត្ថន័យពីរយ៉ាងគឺ ៖

១-រស់បានដោយកម្រ សមដូចវិគ្គហថា «កថតិ កិច្ឆេន ជីវតីតិ កឋិនោ» ។ ប្រែថា «សភាវៈអែណា រស់បានដោយកម្រ សភាវៈនោះហៅថា កឋិន ព្រោះលោកប្រៀបប្រដូចជាឈើស្ទឹងដែលបុគ្គលកាត់ចាកចេញពីដើម ហើយយកទៅបោះភ្ជាប់នឹងដី រមែងដុះលូតលាស់ រឺ រស់នៅបានដោយកម្រយ៉ាងណា អែកិច្ចដែល នឹង កើតឡើង រឺ តាំងឡើងជាកឋិនពេញទី គឺបានដោយកម្រពន់ពេកណាស់ក៏យ៉ាងនោះដែរ» ។

២-ពោលសរសើរ ព្រោះចីវរទានដែលយើងកសាងជាកឋិននោះជាទានវិសេសជាងទានដទៃ ដែលព្រះ អរិយទាំងឡាយ មានព្រះសម្មុទ្ធជាប្រធាន តែងពោលសរសើរថា ជាទានដ៏វិសេស អាចរួបរួម រឺ ក៏ សង្រ្គោះនូវអានិសង្ស៥យ៉ាង របស់ភិក្ខុអ្នកក្រាលគ្រងមិនអោយទៅគ្រងនៅទីដទៃបាន។ សមដូចវិគ្គហថា «បញ្ច អានិសំសេ អញ្ញត្ថ គន្តុំ អទត្វា កឋិតិ សង្គណ្ហាតីតិ កឋិនំ» ។ ប្រែថា «ធម្មជាតិអែណាក្រៀកទុក រឺ សង្រ្គោះនូវអនិសង្សទាំង៥យ៉ាង មិនអោយទៅក្នុងទីដទៃបាន ធម្មជាតិនោះឈ្មោះថា កឋិន» ។

កឋិននេះ អាចអោយសំរេចផលដល់បុគ្គល ទាំងពីរផ្នែកគឺ ៖

១-ទាយក រឺ ទាយិកា គឺជាអ្នកអោយ ។ ជននោះរមែងទទួលអានិសង្សច្រើន ទទួលផលច្រើន ក្នុងអនាគតកាល មានការទទួលនូវសម្បត្តិក្នុងឋានទេវលោកជាដើម ។

២-បដិគ្គាហក ភិក្ខុ រឺ បុគ្គល រឺ សង្ឃ ជាអ្នកទទួលក្រាលគ្រង និងអនុមោទនាកឋិន ត្រូវបានសំរេច នូវអានិសង្ស៥យ៉ាងពេញលេញគ្រប់គ្រាន់ដរាបដល់រយៈកាលនៃកឋិនខេត្ត ។

ពិធីដែលទាយក-ទាយកានាំយកសំពត់កឋិនទៅប្រគេនចំពោះភិក្ខុសង្ឃ ដែលបានគង់ចាំវស្សាអស់មួយ ត្រៃមាស (៣ខែ) ក្នុងអាវាស (វត្ត)ណាមួយ និងនៅពេលណាមួយក្នុងកំនត់២៩ថ្ងៃ (ចាប់ពីថ្ងៃ១រោច ខែអស្សុជ រហូតដល់ថ្ងៃ១៥កើត ពេញបូណ៌មីខែកត្តិក) អោយលោកក្រាលគ្រងមានឈ្មោះថា «បុណ្យកឋិន» រឺ «កឋិនទាន» ។

ប្រភេទកឋិន

កឋិនមាន៣ប្រភេទគឺ ៖

១-សាមញ្ញកឋិន ៖ ទម្រង់កឋិនធម្មតា គឺនាំយកសំពត់កឋិនដែលគេធ្វើស្រាប់ហើយ ទៅប្រគេនភិក្ខុ សង្ឃ។

២-មហាកឋិន ៖ យកសំពត់.សមួយផ្ទាំង ទៅកាត់ដេរ និង ជ្រលក់ពណ៌តែមួយថ្ងៃ ដើម្បីអោយកើតជា សំពត់កឋិន ។

៣-ចុលកឋិន ៖ ទាក់ទងតាំងពីរវៃកប្បាសធ្វើជាអំបោះ ត្បាញអំបោះធ្វើជាក្រណាត់សំពត់ ហើយកាត់ដេរ និង ជ្រលក់ក្រណាត់អោយកើតជាសំពត់កឋិនយ៉ាងពិបាក ។

បុព្វហេតុកឋិន

វិន័យបិដកភាគ៨ កឋិនក្ខន្ធក បានថែងអំពីបុព្វហេតុនៃបុណ្យកឋិនថា «ក្នុងសម័យពុទ្ធកាល ព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ពុទ្ធានុញ្ញាតអោយភិក្ខុ ប្រើប្រាស់តែបង្សុកូលចីវរ ព្រះអង្គពុំទាន់បានពុទ្ធានុញ្ញាតអោយប្រើគហបតីចីវរនៅឡើយ ។ នាសម័យមួយនោះ នៅក្នុងរវាងមជ្ឈិម ពោធិកាល ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់កំពុងតែចាំព្រះវស្សាក្នុងវត្តជេតពន ដែលជាអារាមរបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី សាងថ្វាយនៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ មានភិក្ខុ៣០អង្គ «ភទ្ទវគ្គិ យត្ថេរ» ក្នុងដែនបាថេយ្យជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ធុតង្គរុក្ខមូលនៅក្នុងព្រៃបាននាំគ្នានិមន្តចេញ ពីទីនោះមកកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បី នឹង ចូលក្រាបបង្គំគាល់ព្រះសម្ពុទ្ធ ។ ប៉ុន្តែពេលភិក្ខុទាំងអស់បានមកដល់តែត្រឹមសាកេត (ភូមិមួយនៅជាប់នឹងក្រុងសាវត្ថី) ស្រាប់តែថ្ងៃចូលវស្សាក៏មកដល់ នឹងស្រូតមកទៀតមិនទាន់ ក៏នាំគ្នាផ្អាកធ្វើដំនើរស្វែងរកទីសេនាសន នៅចាំវស្សា៣ខែនាទីនោះតែម្តងទៅ ។

ភិក្ខុសង្ឃទាំង៣០អង្គនោះ មានសេចក្តីអផ្សុក កើតទុក្ខតូចព្រះទ័យយ៉ាងខ្លាំង ដោយគិតឃើញថា ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់គង់នៅទីនោះចំងាយត្រឹមតែ៦យោជន៍ (៩៦គីឡូម៉ែត្រ) ទៀតសោះ មិនសមយើងទាំងឡាយស្កុនដំនើរ មិនបានចូលគាល់បំរើព្រះអង្គដូចបំណង។

លុះដល់ថ្ងៃចេញវស្សា បវារណា ស្រេចហើយ ភិក្ខុទាំងអស់ក៏នាំគ្នាប្រញាប់ប្រញាល់ចូលកាន់ក្រុងសាវត្ថី។ លុះដល់ហើយ ភិក្ខុទាំង ៣០អង្គ ក៏បានចូលទៅក្រាបថ្វាយបង្គំគាល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដោយមានស្បង់ចីវរទទឹកជោក។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះបន្ទូលរូសរាយរាក់ទាក់ និងត្រាស់សួរសុខទុក្ខភិក្ខុទាំងនោះថា «ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ! តើដំនើរប្រព្រិត្តទៅ របស់អ្នកទាំងឡាយល្មមអត់សង្កត់បានរឺទេ? ល្មមប្រព្រឹត្តទៅ បានរឺទេ? តើអ្នកទាំងឡាយមានសេចក្តីព្រមព្រៀង ស្មោះស្មើ អិតមានវិវាទទាស់ទែងគ្នាទេរឺ ?»

ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ក៏ក្រាបបង្គំទូលនូវសេចក្តីលំបាកខ្លាំងរបស់ខ្លួនក្នុងការធ្វើដំនើរ ដែលមានមកតាមផ្លូវដោយសព្វគ្រប់ប្រការ។

លំដាប់នោះ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់សំដែងនូវធម្មកថា ប្រារព្ធអំពីសង្សារវដ្តមិនមានទីបំផុត ប្រោសប្រទានដល់ភិក្ខុទាំងនោះ។

លុះចប់ធម៌ហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះបានសំរេចព្រះអរហត្តផលគ្រប់ៗអង្គ រួចហើយក៏នាំគ្នាក្រាបថ្វាយបង្គំលាព្រះសម្ពុទ្ធចៀសចេញទៅ ។

លំដាប់តអំពីនោះមក ព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ព្រះពុទ្ធចិន្តាថា «ប្រសេនិបើតថាគត បានអនុញ្ញាតនូវកឋិនត្ថារកិច្ច ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទុករួចពីគ្រាមុនមក ម្ល៉ោះសមភិក្ខុទាំង៣០អង្គនេះ បានលះចីវរមួយទុកនៅកន្លែង ហើយយកជាប់មកជាមួយខ្លួនតែស្បង់មួយប៉ុណ្ណោះ មានអត្ថិភាពស្រាល មិនលំបាកតាមផ្លូវយ៉ាងនេះសោះឡើយ ។ រីអែកឋិនត្ថារកិច្ចនេះសោត ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយគ្រប់ព្រះអង្គក៏ធ្លាប់បានអនុញ្ញាតទុកដល់សាវ័ក ពុំដែលលះបង់ផង» ។

លុះព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ព្រះតំរិះយ៉ាងដូច្នេះ ហើយទើបទ្រង់ត្រាស់អោយប្រជុំភិក្ខុទាំងឡាយ រួចហើយទ្រង់ អនុញ្ញាតនូវកឋិនត្ថារកិច្ចដល់ភិក្ខុទាំងឡាយថា «អនុជានាមិ ភិក្ខវេ វស្សំ វុត្ថានំ ភិក្ខុនំ កឋិនំ អត្ថរិតុំ អត្ថតកឋិននានំវោ ភិក្ខវេ បញ្ច កប្បិស្សន្តិ» ។ ប្រែថា«ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ! តថាគត អនុញ្ញាតអោយភិក្ខុទាំងឡាយដែលនៅចាំវស្សារួចហើយ ទទួល ក្រាលគ្រងកឋិនបាន ។ ម្នាល

ភិក្ខុទាំងឡាយ! អានិសង្ស៥ប្រការ នឹងសំរេចដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលជា អ្នកបានក្រាលគ្រង និងបានអនុមោទនាកឋិនរួចហើយនោះ» ។

កឋិនកាល (កាលទាន)

ចីវរកឋិនមិនខុសប្លែកគ្នាអំពីចីវរទានដទៃទៀតទេ គ្រាន់តែការធ្វើបុណ្យកឋិនចីវរ មានកំនត់កាលបរិច្ឆេទ ច្បាស់លាស់ និងមានប្រជាប្រិយភាពច្រើន ដែលហៅថា «កឋិនកាល រឺ កាលទាន» ។

ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ពុទ្ធានុញ្ញាតអោយភិក្ខុសង្ឃ ទទួលស្បង់ចីវរអំពីពុទ្ធបរិស័ទ និងគហបតីទាំងឡាយក្នុងពេលមួយខែ កំនត់ពីថ្ងៃ១រោច ខែអស្សុជដល់ថ្ងៃ១៥កើត ពេញបូណ៌មីខែកត្តិក (ក្នុងរវាងពាក់កណ្តាល ខែតុលា ដល់ពាក់កណ្តាលខែវិច្ឆិកា) ។ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសអនុញ្ញាតដល់ភិក្ខុសង្ឃជាអ្នក ក្រាលគ្រង និង អនុមោទនាកឋិននោះ បានទទួលអានិសង្ស៥ប្រការ ។ ជនមានសទ្ធា ដែលបានធ្វើកឋិនទានឈ្មោះថា ជាអ្នកបានគោរពនូវព្រះពុទ្ធដីកា ដែលទ្រង់បានពុទ្ធានុញ្ញាតអោយ
ភិក្ខុសង្ឃបានទទួល
អានិសង្ស៥ប្រការផង ជាអ្នកមានចិត្តអាណិតអាសូរចំពោះភិក្ខុសង្ឃដែលបានគង់ចាំវស្សាអស់ត្រៃមាសនោះផង និងជាអ្នកតអាយុព្រះពុទ្ធសាសនាអស់កាលជាយូរអង្វែងទៅផង ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់សំដែងជាគាថា យ៉ាងនេះថា «សុខស្ស ទាតា មេធាវី សុខំ សោ អធិគច្ឆតិ» ប្រែថា «ជនដ៏មានប្រាជ្ញា (ណាមួយ) បានធ្វើនូវសេចក្តីសុខស្រួល (ដល់អ្នកដទៃ) ជននោះអែងរមែងបានជួប ប្រទះនឹង សេចក្តីសុខស្រួល (ជាពិតប្រាកដពុំដែលខានឡើយ)» ។

សេចក្តីអធិប្បាយជាយ៉ាងនេះថា «ជនណាបានធ្វើកឋិនទានដែលនាំអោយភិក្ខុសង្ឃបានទទួលនូវអនិសង្ឃ ៥យ៉ាង ក្នុងរវាង៥ខែបានឈ្មោះថា ជាអ្នកអោយសេចក្តីសុខស្រួលដល់អ្នកដទៃ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតិជននោះអែង តែងបានសុខក្នុងមនុស្សលោក និងទេវលោកក្នុងអនាគត។ ដោយអំណាចផលានិសង្សនៃកឋិនទាននោះ ក្នុងអនាគតកាលជននោះ នឹង បានជាអេហិភិក្ខុ រឺ អេហិភិក្ខុនី មានត្រៃចីវរ កើតឡើងអែកអែង ដោយរិទ្ធិ នៅពេលបព្វជ្ជា ជាបព្វជិត នៅក្នុងសាសនាព្រះពុទ្ធអង្គណាមួយហើយក៏ នឹង បានសំរេចមគ្គផលនិព្វាន ក្នុងពេលបព្វជ្ជានោះពុំខានឡើយ» ។

តាំងពីពេលនោះតរៀងមក បុណ្យកឋិនបានក្លាយជាបុណ្យទំនៀមមួយរបស់ពួកពុទ្ធបរិស័ទ ដើម្បីបំពេញ នូវសេចក្តីត្រូវការស្បង់ចីវរដ៏វិសេសនេះ ។